



El Sunyer

Navàs

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Sector nord-oest del terme municipal. Antiga quadra de Valldeperes, pertanyent a l'antic terme del castell de Castelladral.
Emplaçament	Carretera a Cardona (C-55), al km. 57,9 (al polígon La Cort, de Cardona), pista asfaltada en direcció est i després nord-est, uns 2,5 km.
Alçada:	481
Coordenades:	
Latitud:	41.90832
Longitud:	1.73163
UTM Est (X):	394805
UTM Nord (Y):	4640375

Classificació

Número de fitxa	08141 - 197
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Medieval Modern Contemporani Popular
Segle	XIII-XX
Estat de conservació	Bo
Protecció	Legal
Tipus de protecció:	BPU
Observacions protecció:	Pla Especial Urbanístic de Protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals de Navàs (Bages), 2018, amb els núms. 39.02.EA i 15(39).CA. Nivell 2. Conservació, nivell 4. Ambiental / Nivell 6. AEA Pla Especial Urbanístic del Catàleg de Masies i Cases rurals en Sòl no urbanitzable de Navàs, aprovat el 2012, amb el núm. 10.
Data aprovació:	dc., 20/02/2019 - 12:00
Número inventari	IPA16858
Generalitat i altres inventaris	

Accés	Fàcil
Ús actual:	Residencial - productiu
Titularitat	Privada
Titular:	08140A011000230000IB

Fitxes associades:[Església de Santa Fe de Valldeperes](#)[Retaule de Sant Isidre de l'església de Valldeperes](#)[Retaule del Roser de l'església de Valldeperes](#)[Rectoria de Santa Fe de Valldeperes](#)[Creu de la Santa Missió de Valldeperes](#)**Autoria de la fitxa** Jordi Piñero Subirana**Data de registre de la** dt., 23/03/2021 - 13:32**fitxa:**

Descripció

Gran masia d'origen medieval emplaçada, junt amb l'església d'origen romànic de Santa Fe de Valldeperes, en el punt central d'una vall (Valldeperes), que antigament havia constituït una quadra autònoma. Avui el conjunt és format per una multiplicitat de construccions a redós de la masia i l'església: una masoveria, la rectoria i un bon nombre de coberts. El cos residencial principal de la masia adopta una planta en forma de L, i consta de planta baixa més un pis i golfes. Segons la família dels propietaris, la part més antiga és el cos nord, que s'hauria construït entre els segles XV i XVI, posteriorment s'hauria allargat cap al sud amb la part central on hi ha actualment el portal adovellat (a partir del 1600), i finalment s'hauria ampliat per llevant i amb un "queixal" cap al sud, ja al segle XVIII. En aquesta part on la façana principal sobresurt cap al sud hi trobem unes obertures més grans i regulars, algunes en forma d'arcada. Bona part d'aquesta façana davantera va ser reformada a mitjans de segle XX, quan es van refer la majoria de finestres. Per la part posterior (al nord) es poden apreciar millor les característiques de la construcció originària, força regular, amb uns paraments que conserven part de l'arrebossat tradicional i amb una filera de finestres emmarcades amb pedra carejada corresponents ja a la fase del segle XVIII. En aquesta part hi ha adossat un petit cos afegit amb terrassa superior.

Al sud del cos principal, i dins d'un clos tancat que forma un barri, s'aixeca un habitatge independent que correspon a la masoveria. Es tracta d'una edificació homogènia i aixecada en una sola fase (el 1866 segons una llinda al portal), amb una façana orientada al sud molt ben composada en base a tres eixos d'obertures i amb un pati davanter.

Al sud-oest hi ha l'església, i més avall un altre habitatge que correspon a la rectoria. A la llinda té la inscripció de 1898 però probablement es construí amb anterioritat. Ara la Rectoria es troba envoltada per dependències de treball i s'utilitza com a magatzem.

Observacions:

Prop de l'església hi ha un pou que té inscrita la data 1667, amb un reforç exterior que el revesteix amb data de 1925. També del segle XVII trobem una llinda amb la data de 1606 en un dels coberts de planta baixa, que es troben situats a llevant de la masoveria.

Inscripció en el cobert adossat a la masia per ponent: 1853.

Inscripció a la pallissa (entre la masoveria i l'església). 1924.

La porta principal té la data de 1911 amb tatxes metàl·liques.

En la fitxa del Catàleg de Protecció del Patrimoni (PEUPIC) hi ha una errada a la fitxa denominada Rectoria (39.03.EA), que en realitat correspon a la masoveria.

Informació oral facilitada pels propietaris

Història

El topònim de Valldeperes ja és esmentat per primera vegada l'any 977, en la documentació medieval relacionada amb les possessions de Castelladral i el Mual, i l'església és troba esmentada per primera vegada l'any 1139. El lloc estava inclòs en el terme del castell de Castelladral, però constituïa una quadra autònoma probablement ja des de l'època baix-medieval, tot i que l'esment d'aquestes quadres no el trobem documentat fins al segle XVI (BADIA, 1988: 160).

El mas Sunyer era el més destacat de la zona i per la seva proximitat tenia una influència òbvia sobre l'església. En documents de l'arxiu de la casa la primera referència al mas és del segle XIII (la data concreta no s'acaba de llegir bé). El Sunyer apareix també esmentat juntament amb altres masos de la zona de Valldeperes abans del fogatge de 1365-1370, junt amb Cal Simon, Cal Mas i Cal Perejoan Llobet. Els propietaris en aquesta època ja eren la família Sunyer, i els seus descendents encara ho són. A finals del segle XVIII, però, a causa d'un casament entre hereva i pubill el cognom es va canviar per Pons i, ja a mitjans de segle XX, es tornà a canviar, quan l'hereva, Maria Ponç Parera, es va casar amb un Planas.

Tal com hem dit, segons la família la masia va evolucionar en tres grans fases: als segles XV-XVI, al segle XVII i al XVIII. El segle XVII devia ser de força esplendor per la casa i per tota la zona de Valldeperes ja que, a més dels retaules renaixentista i barroc amb què es va embellir l'església, altres masos propers ostenten detalls renaixentistes a les seves façanes. Durant el segle XVIII les reformes a la masia també van ser importants.

En el nomenclàtor de masies de la província de Barcelona dels anys 1861-1862 la masia és anomenada El Sunyer, de la qual es diu que és un "caserio", i que es troba situada a 8 km del nucli on hi ha l'ajuntament, és a dir, Castelladral. Hi figuren inventariats tres edificis, un habitat constantment i dos de deshabitats. Dos tenen més d'un pis i, un, en té tres.

Al segle XIX es van aixecar també nombroses construccions, com la masoveria (el 1866) o la Rectoria. Tot i que a la llinda té la data de 1898 aquesta última construcció és anterior, ja que a finals de segle XIX quan el capella venia s'hostatjava a la masia, i la rectoria funcionava com una altra masoveria. El 1842 es bastí el portal exterior del barri per l'est, i el 1862 un altre portal exterior. A inicis del segle XX Joan Ponç començà les grans obres de reforma i remodelació de la masia, que van continuar fins el 1970.

Bibliografia

BADIA, J.M. (1988). "Navàs". *Història del Bages*, Volum II. Edicions Parcir. Manresa, p. 178.

CAIXAL, ÀLVAR; VILAMALA, Imma i altres (2018). Pla Especial Urbanístic de protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals de Navàs (Bages). Ajuntament de Navàs. Fitxa 39.02.EA

JUNYENT, F.; MAZCUÑÁN, A. (1984): “Santa Fe de Valdeperes”. *Catalunya Romànica*, El Bages, Vol. XI. Barcelona, p. 351.



